

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Martyrium S. martyris Anastasiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

betille quidem multos fratres non natura, sed gratia, & in Virgine, & in Patre. Et in resurrectione habet fratres Dominus Iesus. Sed quinam sunt isti? Ante omnes fuerunt sancti Apostoli, quibus dixit Dominus: Vado ad patrem meum, & patrem vestrum. Ipsi Patri simul cum Filio, & sancto ac viuificante Spiritu, sit gloria in omnia secula, Amen.

MARTYRIVM SANCTÆ MARTYRIS ANASTASIAE, AVTHORE SIMEONE METAPHRASTE,
vt habetur quinto Tomo Aloysij. Nos capita
marginì adiecimus.

ANASTASIA mulierū pulcherrima, inclytā quidem Romæ erat nata: generis autem splendore & corporis pulchritudine, & animæ nobilitate, & morum honestate & moderatione omnes vincebat, & labris omnium canebatur. Et erat quidem cuiusdam viri Prætextati filia: à quodam autem, nomine Chryfogono, fuit in rebus diuinis instituta, cui etiam fuit postea caput ornatum corona martyrii, sicut etiam procedens declarabit oratio, cum impius Diocletianus Romana sceptrā tunc teneret.

Cum ergo apud Chryfogonū Anastasia falsam gentiliam opinionem verbis luculentis eluisset, cum qui verè est Deus, pro ijs qui videtur, cognoscit. Et nunc quidem non liberè proficitur pietatem: à patre verò remissa in matrimonium data viro gentili, nomine Publio, conante, vt dicitur, muliere quæ misceri nequeunt, illa partim quidem omninò sibi vendicans virginitatem, partim autem abhorrens eius religionem, ne cum eo quidem omninò cohabitare in animum induxit: sed vt pura ad Christum accederet, & nullum ex eius præceptis despiceret, diu noctuque meditans, ad eum omnem direxit cogitationem. Vestem quidem cerrè sæpè mutans, & vili pro splendida se induens, & se habitu quodammodò eclans, vna cum sequente ancilla, omnes obibat carceres, & à custodibus emens ingressum pecunijs, eos qui in eis pro Christo erant inclusi, & corpore propter tormenta malè erant affecti, cum quanta potuit reuerentia & honore curabat, pedes lauans, manus abluens, comam sordidam, quoad eius fieri poterat, expurgans, & quod pilorum erat superfluum, prolixum autem erat propter longam in carcere inclusionem, officiosè rondsens, sanguinem diligenter abstergebat, vulnera mundabat: deindè etiam alligans linteis, & sanctis amplexibus suum in eos amorem indicans, & alimenta vnicuique præbens necessaria, sic curabat.

Hæc cum fierent assiduè, quoniam virum latere non potuit, resciscit etiam Publicanus: & protinùs multi sunt adhibiti custodes Anastasiae, qui nò sinebant eam domo egredi, neque vllum ad eam ingredi ex ijs, qui, vt illi dicebant, mores videbantur corrumpere, & poterant ei persuadere, vt à Publij abstineret consuetudine. Illam autem & hoc quidem malè habebat, quòd alios omnes, qui antea ab ipsa curabantur, neque posset videre, nec ab ipsis videri: Quod verò plùs, quàm alia, eam cruciabat, & medium eius cor rangebat, erat præceptor Chryfogonus: qui cum duobus annis integris multa & varia pro Christo tormenta sustinuisset, habitabat in carcere, ita iubente Diocletiano. Ad eum crebrò, quandò in sua erat potestate, veniebat. Tunc autem prohibita, per quandam anum ei significat ea, quæ eueniant: & per eam rogat, vt pro ipsa precetur. Precationis verò hæc sit summa, vt ab impio quidem euadat Publio, assequatur autem opportunitatem, vt, quod habet in animo, deducat ad effectum, & perseueret curare eos, qui martyricis decorantur vulneribus, quoad eius fieri poterit: quin etiam vt ipsa vitam finiat in pietatis scopo inimitabili. Hæc cum significasset Chryfogono, postremò etiam de mariti protectione eum reddit certiorem. Fuerat enim illo tempore Publius missus legatus ab Imperatore ad Persas. Quæ cum didicisset Chryfogonus, iubet eam gaudere &

bona facere, & præsentia forti animo ferre, & in futurum voluntati quoque contentaneum expectare exitum.

Cap. 4.
S. Anastasia
latur re-
duris.

His confirmatur Anastasia, & hæc ipsa duxit esse gaudij occasionem, & bonæ spei principium existimavit esse calamitatem, nempe & mariti crudelitatem, & nimiam custodum sæuitiam. Quæ erant similiter quidem omnes acerbi & immitigabiles. Codissius autem erat excellenti improbitate, qui & notus erat Publico, & cui proficiscens hoc maximè mandauerat, vt nec extra thalamum videre aërem, nec liberè, si fieri posset, respirare sineret Anastasiam. Graue enim ducebat, si reuertens à legatione, viam videret mulierem, quæ fœdus cum eo in initum iam violauerat. Præterea verò sperabat sic quoque fore, vt multarum pecuniarum & possessionum efficeretur dominus. Atque ille quidem inuenit in via, quem par erat, exitum. Moritur enim periculo perditus, quæ se sperabat facturum, ipse prius iuste passus: & effectus Anastasiæ conciliator viduitatis, quæ non luctum afferebat, sed exultationem. Anastasia autem liberata à vinculo, & à canibus qui eam custodiebant, (sic enim eos conuenit appellare) ad solitum gregem ferebatur, & ad consueta pietatis pascua: & modestum rursus induens habitum, obibat carceres, & magna cura ac diligentia non solum vulnera ac sanicem sanctis curabat: sed ad propositum quoque certamen eos præclare incitabat & præparabat. Qualem verò fructum hinc percipiat, declarabit eius finis: finem autem, oratio.

Maricus ei
malè perit.

Hoc tempore impius quidem Diocletianus degebat Aquileia. Ei verò aliorum quidem cura erat posterior: hoc verò præcipuè erat cura, vt nullus Christianus qui latebat, eum effugeret. Ad eum ergo defertur ab omnibus, qui Romæ erant, quoddam maxima multitudo Christianorum, coniecta in carceres, & plurimis affecta supplicijs, nondum potuit dediscere pietatem. Quorum esse præceptorem & institutorem Chryfogonum, qui habebat omnes sibi parentes & pendentes ab eius lingua. Ille autem alios quidem omnes iussit dedi tormentis, & deinde etiam morti, si non persuaderentur: Chryfogonum autem solum ad ipsum mitti: hoc apud se considerans, quod si illum vicisset, omnes protinus erat superaturus. Atque ei quidem, cum duceretur ad Imperatorem, comes fuit Anastasia, vndique conferens & comparans ea, quæ pertinebant ad augendam animi magnitudinem: & ostendens sexus imbecillitatem vinci à magnitudine animi & spiritus.

Cap. 5.

S. Chryfogono
mus defer-
tur ad Dio-
cletianum.

Postquam verò ante Imperatorem adfuit Chryfogonus, ille quidem statim verbis vnus est mitioribus: Persuadere, ô Chryfogone, nostris coniungi partibus: & dijs quidem gratificari: tibi autem ea, quæ sunt iucundissima, præferre tristissimis, & quæ sunt conducibilia, minimè vtilibus. Scias enim fore, vt tibi non solum tormèta remittamus, & hanc pulcherrimam omnibus iucundissimam lucem largiamur: sed te etiam statim efficiam magnæ vrbs Romæ Præfectum. Ille autem nec Imperatoriæ potestatis obstupescit magnitudine, neque donorum flexus ingenti oblatione, liberè dixit: Ego vnum solum noui Deum, & cum quidem iudico quauis luce suauiore: quanis verò vita desiderabilior: omnibus autem pecunijs quæstuosior. Eum & anima colo, & labris confiteor: & omnibus videntibus adoro genibus. Deorum autem multitudinem & fabulas & dæmones, tantum abest vt colam, vt sim eiusdem cum Socrate sententia, oportere eos fugere pro viribus, vt qui sint hominum deceptio, & animarum aperta pernicies. Quæ verò à te mihi proponuntur munera & honores, nihil melius habere arbitror, quam somnia & umbras: & ea nihili facio.

Cap. 6.

Blanditur
ei d'abolus
per Diocele-
tianum.

Præclara
martyris
vox.

Socratis de
dijs sententia

Non tulit dicendi libertatem Imperator: sed perinde ac in prima prostratum congressione, eum abripuit impetus, vt soli iræ gratificaretur: iuberque vt cum in desertum locum duxissent Chryfogonum, ei caput amputaret, inuitus eum maiori efficiens beneficio, quam quædò lubens dona offerebat: existimans fore, vt eum in suam traderet sententiam. Atque hoc quidem factum est, prout ipse decreuit: & sacrum illud corpus projicitur in litore maris, vbi etiam tres sorores & animis, & corporibus, & pietate in Deum, suam habebant habitationem cum quodam Zoilo viro pio & presbytero. Sororibus autem erant nomina, Agape, & Chionia, & Irene. Hic verò Zoilus, cum sibi reuelatas martyris Chryfogoni reliquias sustulisset, vnà cum capite, & in quadam capsâ cum quanto oportuit honore deposuisset, abscondit in sua domuncula. Atque tricesimus quidem erat dies, ex quo sita fuerant reliquæ:

Cap. 7.

S. Chryfogono
nus capite
cæditur.

Harum so-
rorum mar-
tyrii quære
1. Aprilis
Tom. 2.

reliquæ:

SUR I

gber
Nobis

RVII

5

Reliquia: in somnis autem presbytero Zoilo martyr apprensus Chryfogonus, hæc ei vultu est dicere: Scias impium Imperatorem Diocletianum, cum de Christi ancillis & sororibus, Irene, Agape & Chionia fuerit factus certior, intra nouem dies illas quoque velle comprehendere. Tu autem effice, vt Anastasia Dei ancilla eas tuæ pro viribus, & ad cerramen suscipiendum eis addat animum, donec fuerint præmitæ corona martyrij: Ipse verò bonam spem concipias fore, vt suauissimos fructus laborum accipias. Nam non multo post tempore, & à laboribus, qui hæc sunt, liberaberis, & ad Christum adducèris cum ijs, qui pro Christo decerantur.

Fuerunt hæc quoque cognita venerandæ inprimis Anastasie, & diuino spiritu ^{Cap. 8.} mota, venit statim ad domunculam, quam nondum adspexerat: & accedens ad presbyterum Zoilum, quærebat sorores: & rogabat de ijs, quæ in somnis sibi visa fuerant. Cum autem vidisset virgines, & locum in quo sitæ erant Chryfogoni reliquie, cum illas quidem magna affectione & pietate adorasset, cum eis autem vnam noctem transessisset, eisque congratulata, ad martyrij fortiter subeunda certamina animum satis addidisset, profecta est Aquileiam. Eas enim cum multis alijs sciebat cursum peracturas martyrij, prouidentia quoque simul ipsam, cum bona & facili occasione, transmittente ad certamen. Atque ipsa quidem proficiscebatur, & qui prædictus Zoilo fuerat, vitæ finis contigit. Nam cum hoc Deo ita visum esset, excessit à vita præfenti. Quoniam autem neque de Agape & Irene & Chionia oportebat remerè dictum esse à Chryfogono: cum de ijs rescisisset, qui omnes impietate superauit, Diocletianus, eas statim accersit, & sistit ante tribunal: & admirans earum habitum & spiritum, & præterea speciem, & quæ in earum vultu vigeat, gratiam, & alioqui cum hoc sciret, quod morum grauitas, & dignitate præditus ac generosus animus nunquam vincitur ab asperitate: sed cedit potius verbis mollibus & placidis, & attrahitur officijs, ea via ipse quoque ingreditur.

Et primùm quidem trium simul facit periculum, simul laudans & admonens: ^{Cap. 9.} Cum in vobis videam, dicens, & florem ætatis, & speciem corporis, & generosos præterea spiritus, qui non minus resplendent, quàm externa gratia: quintemiam audiverim vos esse bonas, & bonis prognatas, & præterea doctrina quoque non mediocriter excultas, per deos, moueor non parua vestri misericordia, si de his omnibus & de vestra quoque vita venietis in periculum, & non prius aliquod bonum de vobis ipsis capieris consilium. Hac enim de causa vos quoque volui ante meum conspectum & vos conuenire, vt, cum ex me, & ex vobis ipsis ea, quæ oportet, poteritis intelligere, abstinereis quidem ab insipientibus cogitationibus, dijs autem offeratis sacrificium, & per hoc, quid non boni vobis ipsis comparetis, deorum amicitiam, meam benevolentiam, gloriæ abundantiam, sponso dignos vestra pulchritudine, diuitias & voluptates, & quicquid in vita felix bonumque est & videtur.

Ad hæc autem ea, quæ erat maior natu, vocabatur verò Agape, quæ studebat quoque videri prima dilectione in Deum, cum verecundia miscens dicèdi libertatem, & labra non esse aperiens: Nulla, inquit, ratio tibi persuadeat, o Imperator, quod nos vel metus perterruerit, aut persuasio inescauerit, aut intentatæ suppliciorum minæ, aut bona proposita, aut iuuentutis misericordia, aut commiseratio pulchritudinis, aut splendor generis, nobis omninò persuaserit, vt aliquid molle & delicatum omninò cogitemus, necdum vt dicamus. Sed hæc quidem ipsa vel maxime per suadent mortem contemnere, quod tot bonis à Deo ornata, & tam multis commodis præstantes, omnium absurdissima videremur cogitare, si Deum, qui eadedit, nos inconsideratè admodum & ingrati negauerimus: & non ea, quæ ab eo accepimus, in ijs quæ pro ipso passura sumus, occasionem benevolentia, certæque & stabilis fidei duxerimus.

Hanc loquendi libertatem supra modum admiratus Tyrannus, & ratus esse infan- ^{Cap. 10.} niam, & eam ita appellans, ex se planè faciens iudicium, Agapem quidem non tentavit amplius: secundò autem iussit sisti secundam, & verbis eam est ad ortus. Postquam verò huius quoque similiter, & deindè tertiæ desperavit mutatione, postremò dicens, Hæc audacia vestra responsa nulla re alia, quàm inflicis tormentis, curabuntur, illas quidem conijcit in carcerem: ipse autem in supplicio consideran-

S. Anastasia
magna pre-
stat reuer-
tia reliquis
S. Chryso-
goni.

Cap. 9.
Diocletianus
tribus vir-
ginibus pri-
mò blâditur

Hæc sunt
inania mû-
di huius, p-
missa.

Cap. 10.
Vide cõstã-
tia genero-
se virginis
Agapæ.

LS

do ac exquirendo versabatur animo, nouam aliquam & longè grauissimam eis mortem inuenire contendens. Quæ verò vel ante certamina, animo & insituro erat eorum certationis socia, Anastasia, ea quæ confueuerat, non cessabat adhuc facere, verbis quidem accendens ad certamen, re ipsa autem earum curam gerens: & nō horum solū, neque reliquorum omnium, qui similiter decertabant, similiter curam gerebat: sed eos etiam, qui alioqui erant inopes, Christianam autem amplectebantur religionem, minimè negligebat: illis quidem alimenta, his verò vestimenta, alijs autem vtraque præbens liberaliter: quorum & ab illis vnam petebat remunerationem, & ipsa quoquè precabatur, vt ei aureum imponeret signaculum, martyrij coronam. Et quòd ipsa quidem spe non sit falsa, statim declarabit oratio.

Cap. 12. Diocletianus autem cū de martyribus multa animo agitasset, & in dubio eius adhuc esset animus, & simul vt proficisceretur in Macedoniam, à quibusdam publicis vrgeretur negocijs, cū Dulcitio Præfeto earum mandasset examinationem, quòd eas oporteret punire, multa præcepit. Ille verò cū mala naturæ adiecisset malum Imperatoris mandatum, & iram maximè exacuisset, paratus erat suum inexplibilem animum exatiare. Cū autem iam parata essent tormenta, & pro tribunali starent virgines, qui mente erat planè cæcutiente, repentè cepit etiam esse cæcus oculis: vel potius cū videretur adspicere, & non clausos haberet oculos, neminem videbat ex ijs, qui aderant. Quo factum est, vt maxima ira incensus, tunc quidem vel inuitus eas abduceret à tribunali: timuit enim, nè aliquid amplius pateretur, si adessent. Postea verò cū rursus essent coniectæ in carcerem, & iam ad Deum hymnos dicere & cantica psallere aggressæ essent, in animo quidem habuit irrumperè, & ex improviso accedens, illarum venari, vt putabat, præstigas & incantationes. Diuina autem voluntate ille quoquè ab hoc arceatur consilio. Cū enim à recta declinasset, & ad quandam propinquam delatus esset domunculam, quæ quidem custodibus erat loco culinæ, hîc cū in vasa culinaria & ollas incidisset, & esset omninò emotæ mentis, & putaret se ipsas virgines habere in manibus, vultus quidem ei fuit repletus fulgine: vestis autem plena fauillis, fumo & retro odore.

Cap. 13. Cū autem quæ in animo habebat, fecisset, vt existimauit, illinc est egressus, omnibus ei subiectis extra fores eum expectantibus. Postquàm verò illi eum viderunt, esse aliquod spectrum aut monstrum opinati, in fugam sunt conuersi. Ille autem se contemptum putans, vt qui nondum sensisset ea, quæ sibi acciderant, nondum quidem domum, sed in regiam magna ira & studio contendit, magnum risum mouens ijs, qui videbant. Cū autem venisset in medium aulae regiae & satelitarum, & totus conturbatus quæreret Imperatorem, vt qui de ijs, qui sibi subiecti erant, esset aliquid dicturus, tanquàm ab eis extrema affectus iniuria, illi morionem aliquem & scurram & mente captum, & quenuis potius ipsum, quàm Præfectū existimantes Dulcitium, pugnis & calcibus eum extrudebant, & arcebant ab ingressu. Postquàm verò quidem ex eis, qui erant ei valdè familiares, cū serò tandem & vix virum agnouissent, & id quod accidit coniecissent, & infantiæ miseri essent, eum domum abduxerunt, visum quidem est illic quoquè vxori & liberis, & omnibus qui domi erant, dedecus. Sed lucem adspicere, & veritatem agnoscere nescit quidem ei venit in mentem: sed id quod factum fuerat attribuens incantationi, vehementius adhuc & infantiùs spirabat in virgines. Ei itaque parato tribunali, iubet adduci virgines.

Cap. 14. Postquàm autem adductæ sunt, iussit eas adstare nudas. Postquàm verò virginibus illis corporibus manus admouère lictores, (ô Domine opifex rerum admirabilium) tunica, tanquàm secundæ carnes & pelles, circumcirca extensa virginibus, inhærebant coalescentes & coniunctæ primis carnibus & ossibus. Cepit eos, qui videbant, admiratio propter rem admirabilem, & quæ erat præter opinionem: & stupor inuasit eos, qui audiebant. Tyrannus autem aliam rursus accipit plagam. Nam cū iam ij etiam, qui erant eiusdem sententiæ, reprehenderent eius crudelitatem, & damnarent vno ore eius voluntariam cæcitatem & infantiæ, eis quoquè est suffragata superna sententia. Protinus enim quadam diuina & cælesti potestate priuatur videndi facultate: & perindè ac somno oppressus profundissimo, & nihil intelligens eorum, quæ fiebant, ita sedebat

S. Anastasia
studij erga
martyres &
inopes.

Præfectus
cæcitate
punitur.

Additur et-
iam amētia.

Præfectus
Dei vindic-
tā sancta-
rum virginū
adscribit in-
cantationi.

Præclarum
Dei miracu-
lum.

Alia in præ-
fectū vitio
cælestis.

SUR I V

gber
Nobis

RVIII

5

but dormiens, tanquam in lecto & stertens. Eum itaque rursus domū ducunt pro-
pinquum, tanquam inanimum aliquod onus portantes. Deindē hęc etiam resciscit
Imperator: & eius quidem condemnat leuitatem: Sifinio autem cuidam Comiti
permittit aduersus virgines examinationem.

Cap. 15.

Ille verò ingressus est eadem viā, qua Imperator, aliquandò quidem tyrannicè,
aliquandò verò blandè cum eis agens. Postquàm autem omnia dicens & faciens,
vidit quidem virginum inter se differre corpora, vnā autem esse mentē, & omnes
nam & idem dicere, nempe: Neque minans nos terrebis, neque blandiens persua-
debis: Nobis enim pro Christo mori, est vita: viuere autem non in Christo, mors.
Postquàm hęc cognouit, de iuniori quidem Irene, ne sic quidem spem omnem ab-
iecit: sed cum eam separasset à reliquis, ab Agape, inquam, & Chionia, eas postre-
mo tentauit. Sed cum multis consumptis sermonibus, se planè nouit ea venari, que
capi non poterant, & planè verberare aërem, eas condemnat vt igne mortem sub-
irent. Et parata quidem erat fornax luculenta: virgines verò munitę pulcherrimis
armis orationis, vna quidem voce ad canticum, vno autem prompto & alacri ani-
mo procedebant ad ignem: & sic simul canentes, in ignem insiluerunt. Ignis verò
non erat amplius ignis, sed ros tener & mollis. Deus autem diuidit miraculū: par-
tim quidem illarum implens petitionem, partim verò suam ostendēs potentiam.
Nam ille quidem sine dolore suas animas in manus Dei deposuerunt, ignis autem
fuit extinctus: & corpora virginum ea ad eò illata & intacta aperte sunt cognita, vt ne-
que vlla pars vestis, neque vllus denique pilus, vllō modo ferret aliquod signum
exultionis. Rursus verò harum generosarum virginum reliquias cum vngu-
entis & aromatibus martyrum amans condijisset Anastasia, in quadam capsā de-
posuit cum pietate magna & reuerentia, vt earum esset in martyrio sociā, semper
precans.

Agape &
Chionia so-
rores in for-
nace illece-
redunt spi-
ritum.

Cap. 16.

Sic duabus virginibus in Christo consummatis, Comes productā virginem iussit
sacrificare simulacris, nē mors, dicens, quā tuas præoccupauit sorores, te compræ-
hendat. Illa autē ei dicit: Deum meum, inquit, rogo vt eas sequar in omnibus. Ty-
rannus verò cum esset valdè callidus, & sciret quām esset graue & derestandum, &
vel ipsa morte acerbius Christi seruis, in temperantia: Te, inquit, in publico statu-
am prostitulo, cuiuis volenti prostituens: vt anima & corpore polluta, vt eloquia
docent tuę scripture, malè pereas. Martyr autē cum statim in celum sustulisset ocu-
los, & è profundo lamentabiliter suspirasset: Confido, inquit, in Deo Seruatore
meo, quod pedes meos euellet è laqueo, & animam meam liberabit ab omni im-
munditia. Fidelis est enim, qui promisit, quod non sinet nos tētari supra, quām pos-
sumus. Ego verò deos tuos nō colam: neque eis offeram vnquam sacrificiū. Quod
autem fit per vim, & repugnante voluntate, quandò turpe fuerit, ijs quidē qui sunt
coacti, videtur potius esse supplicium, quām peccatum: reos autem constituit eos,
qui vim attulerunt. Meum itaque non fuerit hoc peccatum, quomodò nec ijs, qui
me præcesserunt, martyribus, pollutę carnes & vinum libaminum, per vim in os
eorum iniectum, omninò obfuit. Si enim non persuadens, sed vim afferens, vis tra-
here ad cultum tuorum deorum, cur non citò vtens potestate, vel inuitos Christi-
anos cogis genua flectere dæmonibus?

Eccē oratio
cū eleuatio-
ne oculorū
ad caelum &
suspirio.

Cap. 17.

Hęc postquàm audiit Præfectus, tradens eam militibus, iussit abducere in prosti-
tulum. Deus autem non sinet, suorum omninò curam gerens: sed protinus ad-
militres accedentes Angeli, qui ipsi erant induti habitu & veste militari, & tan-
quam secundi à Præfecto missi, & eam aliò transferre iussi, auferunt quidem ab ijs,
qui eam detinebant. Cum verò eam abduxissent in cacumen montis, mirum in
modum alti, illic statuunt, metu quidem & perturbatione plenam, quod ad
priora artinet: deindē etiam Deo eloquentem verba gratiarum actionis. Post-
quàm autem, quod factum fuerat, accepit Comes, statim ascendens equum,
equitauit ad montem. Hic verò vide mihi res Dei admirabiles, quę mentem
quidem vocat ad admirationem, linguam autem ad laudem. Vbi enim accef-
sit ad locum, mente immutatus, videbatur quidem videre procū virginem, &
eam appropinquare: visam autem apprehendere, etsi maximè vellet, non pote-
rat. ad eò vt illud Esaię in eo quoquē impleteretur, dicentis: Palpabunt tanquam cę-
cus parietem, & tanquam oculos non habeant, palpabunt. Talis ei murus firmus &
validus obiectus fuerat ante virginem. Quamobrēm tumultum in orbem circum-
iens,

Esa. 59.

LS

iens, mansit à matutino vsque ad occasum solis, frustra laborans & circumerrans.

Cap. 18. Interim autem dum hæc fiebant, quidam ex ijs, qui erant cum eo, militibus arcum dirigens in martyrem, & iaculum emittens, ipsam quidem ferit, Deo concedente: Illa autem passis manibus cum se ad preces composuisset: Gloria tibi, Christe Deus, effatur, quod non solum ab impio cultu, sed etiam à quibusvis alijs sordibus & inquinamentis me puram conseruaueris, & pro tuo nomine decertare uolueris.

S. Irene fa- Cum sic dixisset, in Angelorum manus emisit animam. Eius autem corpus, cum gitta percussa migrat ad Christu. illinc remotus esset Comes, tollens Anastasia, vnguentis conditum & linteis honorifice compositum, simul deponit cum sororibus, quæ fuerant sociæ certaminis.

Cap. 19. Deinde ad Imperatorem Diocletianum deferretur etiam martyr Theodote: quæ orta quidem erat ex Bithyniæ ciuitate Nica: Christiana autem erat religione, & in eius zelo feruens: inquilina uero erat ipsa quoque cum Anastasia & tribus liberis in Macedonia. Cum ergo ipsa quoque se stitisset ante Imperatorem, quidam nomine Leucadius, valde captus eius pulchritudine, (erat enim Theodote quoque facie venustissima) vehementer instabat apud Imperatorem, ut miseretur eius pulchritudinis, & non sic immaturam perderet puellam pulcherrimam. Quoniam autem ea petebatur ad nuptias, Imperator lubens dedit lubenti: existimabat enim fore, ut ex eius coniugio ei fieret disunctio à Christi religione. Cum ergo Theodotem accepisset Leucadius, quid non dicebat, quid non faciebat, studens ei persuadere, ut castitatem quidem & pietatem in Christum abiuraret: impietati autem assentiretur, & sic matrimonio cum eo coniungeretur?

Cap. 20. Postquam uero hæc agens visus est in aqua scribere, & canere inania, cum essent huiusmodi, quæ ei dicebat Theodote: Si meas quidem opes cupis & pecunias, & me ideo studes uxorem ducere, ecce tibi cedo omnibus, pro omnibus diuitijs solus Christum sortita. Sin autem etiam corpoream amas pulchritudinem, scias te ea

Immutabilis eius constantia. amare, quæ omnino fieri nequeunt. Prius enim meam formam, quam mentem, mutaueris, etiamsi me igne & ferro, & omnibus simul cõsumperis supplicijs. Vbi hæc ergo audiuit Leucadius, quoniam paratus erat vnà cum egrediente exire Imperatore, domum quidem relinquit Theodotem: ipse uero iter est ingressus, Theodote negotium non leuiter & in transitu tractandum esse ducens, sed id referuans ad ocium & tempus conueniens. Cum ergo relaxata fuisset Theodote, & similem in virtute & fide assumpisset Anastasia, vna animi alacritate & consensione, & quasi conspiratione, pari que zelo peragebant solitum cursum pietatis Christianis, qui in carceribus publicis inclusi erant, effectæ omnia, medici vulnere, suppeditatores pecuniarum, præteritorum malorum solatio, & ad futurum validissima consolatio. Et sic quidem virgines.

Cap. 21. Angusti sunt carceres propter multitudinem Christianorum captiuorum. Cum autem rursus intellexisset Diocletianus, quàm essent quidem angusti carceres propter multitudinem piorum, qui in ijs detinebantur: essent uero inania quæuis excogitata tormenta, à confessione nemine eorum recedente: eos quidem iubet diuersis mortis illatis generibus de medio tolli ex hominibus, & ita locum dare carceribus: alios autem comprehendere, qui eadem sentiebant: & primum quidem in vincula conijcere: deinde si sibi non persuaderent, ut suam abiurarent religionem, eos tormentis afficerent. Tanta erat impij contentio aduersus Christianos, occulto tyranno, communi, inquam, hoste Christianorum, illum ad hoc incitante. Atque sanctis quidem multa & varia mortis genera sunt dispersita: & alios quidem ignis, alios uero aqua, alios autem ensis, alios uero aliud aliud ex nouis illis præter hæc inuentis repente & in vna nocte omnes comprehendit.

Cap. 22. Martyrum autem amans, quæ ipsa quoque mox martyr erat futura, Anastasia, cum de his rescuisset, (manè enim aduenerat, eos more solito curatura) ubi intellexit vacuum esse carcerem, & aërem impleuit vociferatione, & vberes lachrymarum fluxere ex oculis: eamque opprimebat gemitus, & lacerabant ciuilatus. Rogata uero cur fleret, illa nihil verita, neque volens esse nocturna Christi discipula: sed timens potius, nè pro eo non pateretur nec moreretur, vociferans dixit: Quæro Dei mei seruos, qui modo erant in custodia. Postquam autem intellexerunt eam esse Christianam, eam protinus comprehensam duxerunt ad Florum Præfectum Illyrici, dicentes: Inuenimus hanc flentem in carcere: & cum

SURIU

gber
Hober
RVIII
5

& cum intellexissemus esse Christianam, & flere propter Christianos, eam ad tuum iudiciale tribunal adduximus. Cum verò Præfectus eam interrogasset cum admiratione, Tu ergò es Christiana? illa clara voce: Cerrè, inquit, sum Christiana. Nam quod tibi videtur esse vnum ex nefarijs, hoc est mihi ornamentum, & nomen præcipuum.

Postquam autem ille & vitæ eius conditionem, & patriam, & genus accepit, quòd scilicet in veteri vrbe Roma illustri loco esset nata: Quid verò, inquit, te persuasit, ut Romam quidem relinqueres, huc autem venires? Martyr verò, Quid nam aliud, inquit, nisi solum vox mei Domini? Hanc enim solum sequens, parentibus simul & cognatis & opibus despectis, & amico patriæ solo relicto, mei Christi crucem sustulit, promptisque & alacribus eum sum secuta pedibus. Dicit autem Præfectus: Vbi est is, quem tu dicis, Christus? Vbi què, inquit martyr, neque est vllus locus, qui eo carcat. Est in cælo, est in mari, est in terra. Nihilosecùs autem est etiam in omnibus, qui eum inuocant & timent, intelligenter eos illuminans, & cum eis versans. Ille verò, Vbinam sunt, inquit, isti, vt eos cognoscamus? Illa verò, Hucusquè quidem, inquit, hic sunt versati, & nobiscum egerunt in corpore. Nunc autem terra relicta, nos prociù vident, versantes in caelestibus. Mors enim suscepta propter Christum, hæc eis conciliauit. In quorum numerum cupio ego quoquè referri, & idem quod illi iter ingredi.

Postquam autem intellexit Præfectus hæc dixisse martyrem de Christianis, qui interempti fuerant in carcere: Mihi vidèris, ait illi, multis opus habere supplicijs. Ecce enim inieci tibi nobis suspicionem, te illis fuisse causam mortis, vt quæ eos contra nos moueres, & eis persuaderes repugnare edictis Imperatorum. Sed non poteris latere deos, quos nihil latet: qui cum tuæ menti magnam offudissent caliginem, re tua non præuidentem ad hæc impulerunt, & vt te nobis aperires, persuaserunt. Quoniam verò cum illustri genere nata esset Anastasia, non fas erat Præfecto eam punire, antequàm de ea cognosceret Imperator, omnia refert ad Imperatorem. Ille autem (intellegerat enim quòd cum à patre magnam accepisset hereditatem, eam omnem distribuere pauperibus) iussit eam tuto custodiri, donec veniret in ciuitatem. Cum verò accessisset, in eius conspectum deducitur illa beata. Ille autem ante alia eam rogauit de facultatibus: eas enim magis amabat, quàm deos. Vbi est, inquit, aurum, quod tibi obuénit à patre? Illa verò respondit magno & excelso animo: Si adhuc mihi reliquum esset aurum, per quod Christi quidè seruis, meis aut conferuis, possem subuenire, non me ijs, qui quærebant, tradidissem. Quoniam autem in eos, qui rectè agebant, omnia, vt oportet, sunt à me cõsumpta: quod mihi solum est reliquum, ipsum quoquè corpus studeo Christo meo offerre. Imperator verò cum verba audisset sapientia, specie quidè ipsam despiciens vt foeminam & iuuenem: reuera autem timens, nè maiori afficeretur dedecore, quomodò verbis, ita etiam rebus ipsis magis victus, quandò eius per tormèta faceret periculum, ipse quidem dicens non par esse, vt cum muliere infana loqueretur, destitit ab examinatione: Præfecto autem eam mandat examinandam.

Ille verò cum statim pellem induisset vulpinam, blandis verbis eam conabatur inducere, dicens: Cur, ô mulier, non vis dijs offerre sacrificium, quomodò pater tuus obtulit? sed ijs relictis, colis Christum, quem nescis & ex Iudæis natum, & ab ijs ipsis, tanquàm maleficum, de medio sublatum? Anastasia autem respondit: Ego deos & deas, quas tu dicis, colebam aliquandò: Nunc verò rectiori suscepta sententia, eos quidem ab ipsis impositis araneis & auibus, quæ eos affliciebant iniuria, & à masculis quæ in eis habitabant, liberans, igni tradidi: & cum sic eos conuertissem in pecunias, satiani multorum ventres esurientes, & alijs egentibus præbui vitæ adminicula. Sicquè ea, quæ nulli erant vsui, effeci vt non essent ociosa, sed valdè vtilia. Præfectus autem statim cum magna acerbitate, At ego, inquit, non patiar, vt hoc sacrilegum facinus ne auribus quidem accipiatur. Subridens verò martyr: Ingenti tui acumen admiror, ô Iudex, quòd hanc rem voces sacrilegium. Si enim vllus sensus, aut vlla vis esset in his inanimis, quid obstarèt, quò minus sibi, dum franguntur & conuelluntur, & alia patiuntur, opem ferrent, & eos, qui insultant, vlcerscerent, aut alienum saltè & vestrum tunc implorarent auxilium? Nunc autem ne hoc ipsum quidem sciunt apertè se pati. Orationem verò interrompens Præfectus, Diuinitissimus, inquit, noster Imperator iussit, vt alia quidem iuberem valere:

Item liberam confessionem.

Cap. 23.

Sandi versantes in celis nos videt, & quid circa nos agatur.

Cap. 24.

S. Anastasia oia sua dat pauperibus

Constantin. sine responderit Diocletiano.

S. Anastasia in dicendo libertas.

IS

lere: hoc autem solum facerem, nempe ut vel persuaderem, ut sacrificares, aut tu alioqui malè perires.

Cap. 26.
Intrepida
respondet
Præfecto.

Postquam verò dixit martyr, non esse perire, mori propter Christum, sed vitam potius æternam firmiter apprehendere: cum Præfectus rursus mouisset multa verborum examina, multos autem metus atque adeò ipsam mortem ei redegit in memoriam, ubi vidit eam omnia ex æquo ridentem, omnia rursus refert ad Imperatorem. Propter quæ cum ille fuisset magis ad iram incitatus, & quidnam de ea oportere fieri deliberaret, accedit aliquis ex ijs, qui cum eo versabantur, & ei strdebant gratificari, & lube, inquit, ô Imperator eam tradi Vlpiano pontifici Capitolij. Ei enim vel maximè curæ erit, ut qui sit deorum pontifex: & vel omnino persuadebit, vel acerbissimè puniens tollet de medio: omnes autem eius facultates, si modò sint vllæ reliquæ, dedicabit Capitolio. Placuerunt hæc Imperatori: & prout fuerat monitus, accessit Vlpiano, eam ei tradit. Ille verò faciens diuersum ab asperitate Imperatoris: astu autem potius se eam esse superaturum, & ei persuasurum confidens, eam honorificè abducit in domum suam.

Cap. 27.
Vlpianus
Ca: itolij
pontifex ni
titur eam
euertere.

Et primùm quidem multis ijsque probabilibus verbis, per auditum quodammodo infundere venenum contendebat. Deinde etiam per aspectum adhibuit deceptionem, valdè improbè & malitiosè opponens cõtraria contrarijs: hinc quidem mundos muliebres luculentos & sumptuosos, illinc autem omne genus tormenti: hinc lapides preciosos & grato nitore resplendentes, illinc enfes micantes horribiliter. Hinc quidem lectos argento in crustatos, & stragulis elegantibus ornatos: illinc autem collaria & vincula maleficorum, & grauius flagella. Cur verò hoc faciebat vir ille callidus & astutus, & cur cum benignis coniungebat acerba & molesta? Ut vel rebus latis illiceret, vel terrorem afferret rebus terribilibus. Sed se ipsam fellit iniustitia, ut dicit diuinus Dauid, & hæc sunt pro nihilo reputata à martyre. Dicit enim, liberalem præ se ferens spiritum, grauemque & honestum habitum: In te hæc omnia, diabole, & tibi sunt soli: quoniam cum eis tradèris ad interitum. Sin autem efficies, ut flagellorum quoque faciam periculum, & his vinculis & collaribus grauabis collum meum, tunc etiam quàm aliquid colli ornamentum, quod mihi impones, collare gestans, Christo apparebo gratior & venustior: quoniam ipse est Seruator meus & defensor meus, & in eo sperauit cor meum.

Psal. 26. Me-
rita est ini-
quitas sibi.

Psal. 27.
Cap. 28.

Martyris itaque animi magnitudinem admiratus Vlpianus, & ratus fore, ut eam molliret tempore, quæ cedere nolebat, in animo habebat eius causam differre in tertium diem. Illa verò ei propter moram indignans, iam, inquit, existima hos tres dies mihi præterijisse, & meis verbis animum adhibe. Ecce enim eadem tibi nunc dicam, quæ dictura sum post deliberationem. Deos tuos non colo, & tuæ & Imperatoris repugno voluntati. Sacrificio autem sacrificium laudis seculorū Regi Christo, qui est meus & solus immortalis Deus, pro quo etiam profundo animâ, & tua tormenta despicio, ut solum Christum lucrificiam, qui est vita æterna. Ille verò, Sciebam, inquit, fore, ut similem Christo mortem tu quoque stulta eligeres. Illa autem cum audijisset, & ex eo quod dictum erat, lætitiâ accepisset, Amen Amen fiat mihi, inquit, Christe mi sponse & Rex. Pontifex autem interrogauit protinus, Quid sibi vult illud Amen? Martyr verò, Sed tu non es, inquit, dignus qui hoc dicas. Nemo enim, inquit, qui sapit, commiserit vnguentum vasi putri. Vlpianus autem fecit ut statuerat: & cum ei dedisset terminum trium dierū, tradit eam mulieribus gentilibus, & quæ genere ad eam attinebant, mulierum sermone & dierum longitudine fore, ut non nihil sententiam mutaret, existimans. Illa verò cum sibi persuadisset augere potius, quàm minuere suum in Christum desiderium, mulieres quidem illas, & illos sermones, existimabat esse inanes strepitus, qui temerè effundebantur in aures: manus autem & mentem simul in altum attollens, ad opem ei ferendam in certamine vocabat Christum, quem diligebat, nec cibū nec porū sumere omnino tribus diebus sustinens.

Nō patitur
differri mar-
tyriū suum.

Ecce cõfemi-
nam, Christi
amore ecri-
am.

Triduana
eius inedia.

Cap. 29.

Tertio autem die post venit rursus Vlpianus, ex eo quod valdè vellet, minimè desperans: sed coniciens se prædam tenere propemodum. Vbi verò eam interrogasset, & rescijisset incrementum sumpsisse eius sententiam longitudine temporis, & non solum bonorum promissione, sed etiam suppliciorum formidine mulierem esse superiorem: quin etiam naturali quoque necessitati minimè concedentem, quæ tanto tempore nec cibum nec potum sumpsit: Postquam hæc audiuisset, cerdos

SURIT

aber
Nover

RVITI

5

cerdos falſorum deorum, in aulam quidem proſilit, eam per ſe contendens trahe-
re: cumque vellet aliquid facere inhoneſtum, & prophanis ſuis dijs dignum, feri-
tur ſtatim plaga immiſſa diuinitus, & oculorum luce orbatus, obibat totā domum,
non potens videre ampliùs. Quinetiam præter cæcitatem, vehementiſſimus dolor
eius inuadit oculos. Eo ergò dolore affectus, clamabat ſcleratus, & ſuorū deorum
mulierè inuocabat auxilium. Hæc autem non temerè adminiſtrauit prouidētia: ſed
vtrum ij qui erant extrā, ſenſiſſent, & vt par erat, congregarentur ad opem ei feren-
dam, res euaderet manifeſta, quam ratione & quomodò accidiſſet, & nō liceret
ſacerdoti cauſam in aliud conferre, aut mentiri aduerſus miraculum. Quod etiam
factum eſt, & cum multi ad eſſent teſtes, deductus domum cæcus, & graui dolore af-
fectus, & deindè grauioribus dolorum ſtimulis vexatus, iubet vt in execrandū deo-
rum ſuorū templum deferretur, & illic deponeretur, putans fore, vt qui eos cole-
re, ab eis curaretur. Egreſſiam verò, & quam par erat, ſui cultus retulit mercedem.
Doloribus enim adhuc vehementiùs eum inuadentibus, emittit etiam animam.

Pōtifex ido-
lorū, lumi-
ne orbatur
&c.

Vitā amit-
tit ſcleratus.

Cap. 30.

Ex eo Anaſtaſia liberatam conſecuta, illic quidem egreditur: venit autem ad
Theodotem, quam priùs declarauimus habitare apud Comitem Leucadium: & ſi-
gillatim ei narrat omnia, tam quæ paſſa ſit, quam quæ per ipſam & cum ipſa Deus
fecerit. Paucis poſt diebus Comes quoquè Leucadius ex Bithynia reuerſus, cū The-
odote prioribus ſimiles ruſus habuit ſermones, tentans eam inducere. Poſtquàm
autem multa loquens, cognouit ſe loqui litori, & cum ventis conferre ſermonem,
Anaſtaſiam quoquè reſciſcit apud eum degere: & furore pèrcitus, propterea quòd
Theodote illius admonitionibus inducitur, vt eum magis contemnat, Anaſtaſiam
quidem ſtatim vincſtam tradit tribunali iudiciario. Quinetiam Theodotem vin-
ctam tranſmittit ad Proconſulem Bithyniæ, de ea eum per literas, quamcitiffimè
ſieri potuit, reddens certiorem.

S. Theodo-
te mittitur
captiua in
Bithyniam.

Cap. 31.

Cum autem in Bithyniam perueniſſet Theodote, producta eſt ad tribunal Pro-
conſulis: Agè, inquit ille, ò Theodote, iuſſis pàrens Imperatorijs, velis dijs offerre
ſacrificium. Sic enim ſimul & filijs viues, & particeps eris multorum bonorū. Nam
eſi non tua, at filiorum quidem certè tuorum cauſa, æquū fuerit, vt id eligas quod
eſt futurum tibi vile. Dum hæc autem martyri diceret Proconſul, reſpondens illi
nſiliorum primogenitus, cui nomen erat Euodius: At nos, inquit, ò Præſes, homi-
num ſupplicia nequaquam pertimeſcimus: quæ corpori quidem incorruptionem,
animæ autem potiùs immortalitatem ſolent conciliare: ſed ijs, parum abeſt quin
dicam, æquè ac conuiuio delectamur. Deum verò potiùs timemus, qui poteſt ani-
mam & corpus punire in gehenna. Proconſul autem oculis in puerum coniectis,
Cum videam te, inquit, ætate admodum imperfectum, miror quomodò & à quo
hec ſic didiciſti, quæ vix multi & lōgo tempore & labore ſunt cōſecuti. Quibus pu-
er opportunè reſpondit: Seruator noſter & Dominus Ieſus Chriſtus, ipſe eſt qui di-
xit: Quando ducemini ad Reges & præſides, nolite cogitare quid loquamini. Da-
bitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Nunc ergò ſunt hæc non mea, neque
humane ſapientiæ verba: ſed omninò quidem mea eſt lingua, apertè autem Dei
ſunt verba. Iudex verò veluti de matre ſpem abijciēs, & de primo eius filio, ſe tranſ-
fert ad alios tentandos, eos videns ætate eſſe imperfecti oſes, putans fore, vt eos ad
ſuam traduceret ſententiam. Poſtquàm autem viſi ſunt rami nihil differre à gene-
rola radice: ſed oſtenderunt pueri ſe illius quidem filios, huius verò eſſe fratres, ſe
ruſus tranſfert ad matrem, & filium eius primogenitum: Conuertimini, dicens,
ad veſtra viſcera. Parcite teneris infantibus immaturis. Nolite videre eos ante ve-
ſtros oculos malè pereuntes.

S. Euodij
pueri & mar-
tyris con-
ſtantia.

Math. 10.

Ibidem.

Mira pue-
rorū virtus.

Cap. 32.

Cum multa eiſuſmodi dixiſſet, & vidiffet verba temerè fundi in aërem, iubet ſili-
um ante oculos matris crudeliter cædi virgis. Quod videns generoſa mater, non
modò nihil indecorum aut geſſit, aut eſt locuta: ſed etiam veluti gaudens plagis
chariſſimi filij, adſtitit alacris, annuens oculis, geſtu incitans, verbis adhortans: Nè
ſuccumbas, dicens, ò fili: ſta fortiter nate, has propter Chriſtum plagas, honores &
coronæ excipient. His Proconſul vel animo maximè incenſus, maligni dæmonis
ſuggeſtione improbum capit conſilium. Viro enim petulanti, & ad amores incon-
tinenti tradit hanc mulierem in primis venerandam. Sed non erat inſolentis ho-
minis futurum diuturnum gaudium. Nam poſtquàm eam vel ſolùm attigit Hyr-
tacus, (ita enim vocabatur) totus vultus protinùs eſt mutatus, & nec conſeſſum
qui-

Vicio diui-
na in virum
libidinoſū.

X x x x

qui-

quidem est intieri martyrem sine timore. Itaque magna voce clamavit ad Proconfulem, dicens se, cum primùm manum iniecit in Theodorem, vidisse quandam iuuenem, vultu formosum & habitu decorum, simul adesse cum Theodore, qui ei incusso colapho, & nares contriuit, & vt per eas sanguis manaret, effecit. Sed non videbat cæcus, & stultus Proconful minimè intelligebat : & neque, si nihil aliud, miraculi reueritus fuit euidentiam, neque desistit aduersus eam contendere. Sed cum eam rursus sisti curâset, minatus est se ei esse illaturum, quæ videbantur omnium grauiissima : Nisi deos, dicens, immortales colueris, interfecti cadent ante tuos oculos filij, Illa autem, Vel hoc, inquit, olim maximè sitio. Sic enim cum meos filios viuens ad Christum præmisero, & tanquàm in tuto portu constituerò, deinde ego sequar eu estigiò, adeò vt aptè possim canere : Ecce ego & filij, quos mihi dediisti Deus.

Esa. 3.

Cap. 33.
S. Theodoro
cū tribus
filij in for-
nace reddidit
spiritum.

His magis conturbatus Proconful, iussit eam igni tradi simul cū filijs. Postquàm autem fornax fuit accensa citiùs, quàm iustum fuerat, illi tanquàm fontem aquæ cum gaudio fornacem subiére : & Deum quidem benedicebat mater : collatabatur autem filij, & sic ambo læti & alacres animas suas in manibus Dei deposuerunt. Et illos quidem sic accepit beatus finis : Beata autem Christi martyr Anastasia custodiebatur apud Præfectum Illyrici : qui cum de ea diligenter quaesisset, & eam illustri loco esse natam intellexisset, magnasque esse eius facultates, & ex ijs esse ortam, quorum magnæ erant opes, à lucro superatus, & captus amore pecuniæ, cum eam seorsum ad se adduci curâset, Scio, ô mulier, inquit, te esse valde diuitè : Christianam autem esse & tu dicis, & ego iam sum expertus. Agè ergò parens tuo sponso, qui lege cauet, vt omnes despicias diuitias, cede mihi pecunijs & possessionibus, & omnibus tuis facultatibus. Tu autem hæc faciens, vt inquit, lucraberis : vt quæ legem quidem sis impletura, & libera futura à nostri metu. Dein ceps enim tibi licebit & securè sacrificare, & liberè colere Deum, qui à te adoratur.

Cap. 36.
Sapienter re-
sponsum S.
Anastasiae.
Matth. 19.

Ad hæc veluti quæ animum crexisset, superna sapientiæ plena Anastasia : Sed, ô Iudex, inquit, alicubi dictum est in Euangelij à meo Christo, Vende omnia quæ habes, & da pauperibus : & habebis sic thesaurum in cælis : Tibi autem, qui es diues, quis est adeò miser & adeò demens, qui cum velit succurrere indigentibus, diuiti præbeat res pauperum, & res esuriendum ei, qui degit in delicijs ? Quòd lite videro esuriendum, & sitientem, & nudum, & agrotantem, & coniectum in carcerè, ranc conuenienter ei, quod dicit meus Christus, te & nutriam, & potabo, & visitabo, & colligam, & suppeditabo quæ erunt uecessaria. Sedenim secundum carnem & mundum tu quidem es valde diues : ea verò, quorum es pauper & valde inops, & quæ oportet petere, cur non petis ? Rogante autem Præfecto, Quanam ea sunt, & quam ego laboro inopia ? Maxima, inquit illa, in rebus maximis, nempe in fide, & cognitione, & veritate.

Cap. 25.
Matth. 17.

Præfectus verò captans, vt videtur, gloriam acutioris ingenij, arripens id quod dixerat : At tu quoniam, inquit, es fide diues : dic, inquit, verbo monti, Transmouere : & si transmouebitur, conuenienter ijs, quæ tuus tibi promisit Magister, credeamus. Illa autem, (erat enim satis erudita) Er hæc quidem, inquit, aude nostra fides & ea quæ sunt his longè maiora. Fert verò mihi testimonium, Moses quidem, non in terra solum faciens miracula, sed etiam mare diuidens, & rursus coniungens : Iosue autem sistens solem, qui est supra nos : & Elias ipsum totum cælum claudens : nec dicam Christi mei discipulos, quorum vel vestes & vmbra solè mortuos suscitabant, & qui sunt apud vos dij, dæmones expellebant : & quæ quotidie vobis videntibus sunt per eos, qui decertant pro nomine Christi, etiamsi nihil eorum, quæ sunt, conferat vobis ad intelligentiam, sed spontè propter vestram excutitis malitiam. Sed non cum vobis visum fuerit, est diuina virtus inuocanda à Christianis, assentiendo tentatoribus. Scriptum est enim, vos infideles partim quidem signa, partim autem querere sapientiam : nos verò prædicare Dominum Iesum Christum, eumque crucifixum. Hoc, inquit, me conturbat, quòd fuerit crucifixus. Quomodo Christus tuus, qui est, vt dicis, Deus, crucem subiit, & præterea fuit punctus in latere ? quod quidem Iouem, qui est deorū nostrorum maximus & summus, passum esse non potes dicere. Quomodo ergò non eum potius adoras, repulso crucifixo ? Martyr autem : Quoniam, inquit, crux & mors est Christo gloriatio, & omnibus Christianis : cum ille quidem immortalitatem & gloriâ per hæc dederit, hi verò acceperint. Tui ve-

Crux Christi
omnibus
Christianis
gloriatio.

SURIU

ober
Nobis

RVIII

5

ro Loui opera. Sed ego nihil de his. Tu ergo summum quidem illum tuum Iouem, si vis, sicut reuera vis, imitare: me autem sine mecum Deum imitari.

His dictis, ira valde fuit accensus Præfex, & iubet eam in carcere quidem includi obduratissimo: omnia verò instrumenta tormentorum deduci in eius cōspectum, ut vel cum vidisset, ei metu persuaderet, ut aliquid de sua remitteret constantia: aut si retineret suam animi magnitudinem, varium & multiplicem ei afferret dolorem, recordatione eorum, quæ molestia afficiunt. Porro autem iubet etiam exiguum ei dari nutrimentum, idque post occasum solis. Martyr verò cum & sic habitaret, & hæc videret, & nollet omninò esse cibi particeps, pro omnibus apud se versabat suum in Christum desiderium. Id autem erat illi & cibus sufficiens, & solacium obscuritatis. Ei verò videbatur etiam singulis noctibus socia certaminis Theodote, & cor eius replens lætitia, viresque & animum addens ad certamina. Quam etiam sæpè ventitantem, quæ nullum fuit bonum non examinatum Anastasia, hoc quoque interrogauit, quonam modo ad eam veniret post mortem. Illa autem dixit, hoc quoque datum esse à Deo animabus martyrum, ut, postquam hinc excefferint, veniant ad quos velint, & cum eis sermones conferant, & eos consolentur.

Cap. 36.

S. Theodote crebro apparet S. Anastasie.

Singulari privilegii martyrum.

Cum venisset verò dies tricesimus, existimans Præfex fame & alia afflictione confectam esse martyrem, & aliquid de sua remisisse constantia, ubi eam accersisset, & alacriorem liberiusque quam priùs loquentem vidisset, iratus fuit custodibus, ut qui ei dedissent aliquid, quo se reficeret. Illorum itaque benignitatem accusans tanquam crimen, eos remouet à custodia: eam verò committit alijs, quos sciebatur lubenter omnia facturos ex eius animi sententia. Cum eos ergo ei præfexisset, & alijs triginta diebus eam custodire iussisset, & signaculis custodiam obsignasset, abiit. Illa autem, etsi secum ita ageretur, non cessauit tamen facere ea quæ consueverat: sed in vehementi oratione, & nocturna statione, & assidua extensione manuum perseverabat. Deinde cum Præfex illinc eam eduxisset, condemnat cum multis alijs reis, ut in profundum maris proijceretur. Erat autem vnà cum ijs etiam quidam vir pius, nomine Eutychanus: qui ipse quoque propter fidem in Christum, nudatus facultatibus, condemnatus fuit, ut iaceretur in mare.

Cap. 37.

Vide sancte martyris in carcere exercitia.

Postquam verò in medio mari fuerunt, qui eos ducebant milites, ipsi quidem cymbam quandam ascendentes, in terram nauigârunt: nauem autem, quæ ducebat Christi martyrem cum Eutychiano & cæteris condemnatis, cum vndique perforassent, eam, cum in tanto versaretur periculo, relinquunt fluctibus. Sic nauem mare regebat, & eis parata à Deo adiutrix missa beata Theodote, & velo insidens cernebatur: & clauum dirigens securissimè, eis nauigantibus cursum præbebat fecundissimum. Ad terram autem nauem duxit sine periculo. Quin etiam ostendit Eutychanum fuisse connumeratum inter Christi martyres. Tunc itaque, qui erant in nauem condemnati, obstupescit miraculo, ad Eutychiani pedes procidebant & martyris, & rogabant, ut docerentur rationem fidei. Ea ergo quæ periebant, consecuti, & in pietate ut oportet initiati, in Christi gregem sunt cooptrati, qui erant omnes simul centum & viginti viri.

Cap. 38.

En qd post sint sancti post hæc vitam.

120 vii cre dit in Christum.

Cap. 39.

Hæc tertio post die significantur Præfex. Qui cum statim magno studio totum hunc chorum, nupèr initiatum, comprehendisset, & ad tribunal sistendos curasset, eos arbitratu adhuc primam seruire sententiam, eis aurum obtulit & diuitias, & honores partim quidem iam præbebat, partim verò pollicebatur, si solum vidisset mutatos, & rursus gentilem seruantes religionem. Postquam autem spe valde fuit fallus, fortes & validos videns eorum animos, eis contra ostendebat enses nudos, & regem, & catapultas, & sartagines: Si nolitis, dicens, at hæc vos inuitos persuadent sacrificare. Postquam autem illi ex æquo neque vincebantur à malis, nec ab ijs quæ bona videbantur, conuertebantur, cum eos priùs multis affecisset tormentis, deinde etiam iniqua morte eos condemnat. Generosam verò Christi martyrem iubet tribus palis alligatam, & igne vndique circumdatam, sic finem subire martyrij. Quod quidem cum celeriter factum esset, ipsa quoque in manibus Dei sui deponit spiritum. xxij. mensis Decembris.

S. Anastasia videtur migrat ad Dominum.

Apollonia autem quædam mulier genere insignis, præcata Præfexi vxorem, accipit sacrum corpus Anastasie: & cum ipsum præclarè & ut oportebat honorasset, deponit in horro domus suæ. Postea verò templum quoque excitat martyri præ-

Cap. 40.

Templum S. Anastasie conditur.

LS

clarum & magnificum, & postea anniuersarium ei festum celebrat. Postannos autem multos, ciuitatum felicissima, Constantinopolis, inquam, eius ad se exportatas suscipit reliquias, & eas deponit in magnifico templo & ea digno, thesaurum bonorum, fontem miraculorum, corroboracionem animæ & corporis: Ad gloriam patris, filij & spiritus sancti, vnus diuinitatis & regni: Cui conuenit omnis honor, maiestas, & magnificentia, nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

EPISTOLÆ DVÆ S. ANASTASIÆ AD S. CHRYSOGONVM, ET TOTIDEM S. CHRYSOGONI AD S. Anastasiam, vt habentur in S. Anastasie vita, ab Anastasio Bibliothecario edita. Leguntur eadem etiam apud Suidam.

Mater S. Anastasie Christianissima fuit.

S. Anastasia in archidia habetur custodia.

Ancto Cōfessori Christi Chryfogono, Anastasia. Licet pater mihi cultor idolorum fuerit, mater tamen Fauſta, Chriſtianiffima ſemper vixiſſe probatur & caſta. Hęc me inter ipſa cunabula fecit fieri Chriſtianam. Poſt cuius exceſſum ſacrilegi ingū mariti ſuſcepi: cuius, Deo miſerante, torum mēta infirmitate declinans, die noctūq; Domini noſtri Ieſu Chriſti amplector veſtigia. Cū iſte patrimonium meum, ex quo illuſtratur, cum indignis & turpibus idolatris exhauriat, me quoq; veluti magā atque ſacrilegam cuſtodiarum grauiſſimā mancipauit, vt me vitam corporalem amittere ſuſpicer. Nihil enim ſuper eſt, niſi vt amiſſo ſpiritu, morti ſuccumbam: in qua morte licet glories de confeſſione Domini mei Ieſu Chriſti, tamen in eo mens valde conteritur, quod omnes meas opes, quas Deo deuoueram, alienis à Deo & turpibus erogari cōſpicio. Et idcirco deprecortē, o homo Dei, vt inſtanter Dominum depreceris, vt aut ad fidem ſuam ſi venturum præuidet, maritum Publium ſinat viuere: aut ſi eum in hac incredulitatis peruerſitate ſcit manſurum, iubeat cum locum dare ſuis cultoribus. Melius eſt enim ſpiritum exhalare, quā Dei filium denegare, & cum conſentens impedire. Ipſe enim teſtis eſt Chriſtus, quoniam ſi liberata fuero, ſanctorum veſtigijs adhærebo, & curam eorum ſolicite exercebo, vt ceperam. Vale vir Dei, & memento mei.

S. Chryſogoni reſponſum.

Matth. 14.

Pſal. 44.

Piè viuē-
ribus ſem-
per in ſer-
tur aduerſa.
Iere. 17.

Chryſogonus Anaſtaſiæ: Fluſtuanti tibi inter procellas & turbines mundi, citò ſuper vndas deambulans adueniet Chriſtus, & diaboli aduerſum te ſtantem ſpiritum vno iuſſionis ſue ſermone compeſcet. Patienter ergo quaſi in medio mari poſita, crede Chriſtum ad te venturum, & ad temetipſam cōuerſa, exclama cum Propheta, dicens: Quare triftis es anima mea, & quare cōturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc conſitebor illi: ſalutare vultus mei, & Deus meus. Geminum diuini muneris probatur indicium, cū tibi & terrena reddentur, & donabuntur celeſtia. Dominus enim beneficium ſuum ob hoc protrahit per aduerſa, vt non ſit nobis vile, quod præſtat. Vide nē turberis in hoc, quòd piè viuētibz inferantur aduerſa. Non enim deciperis, ſed probaris. Non eſt tuta deſenſio, quam tu putas poſſe per hominem conſtare, ſcriptura dicente, Maledictus homo, qui ſpem ſuam ponit in homine: & benedictus homo, qui ſpem ſuam ponit in Deo. Cane fortiter & vigilanter vniuerſa peccata, & à Deo ſolo quare ſolacium, cuius iuſſa cōſeruas. Citò enim ad te placidum conuerteretur tempus, & quaſi poſt noctis tenebras floridum diei lumen accipies: atque poſt glaciale frigus hyemis tranſeuntis, aurea tibi & ſerena tempora ſuccedent, & vt omnibus, qui pro Chriſti nomine affliguntur, temporalem præbeas lætitiā, per quam ſine dubio conſequaris æternam. Vale in Domino, & ora pro me.

Alia S. Anaſtaſiæ Epiftola, cū ſe putaret in cuſtodia morituram.

Confefſori Chriſti Chryfogono, Anaſtaſia. Finis venit corporis mei: memento mei, vt egredientem animam meam ille ſuſcipiat, pro cuius amore iſta ſuſtineo, quæ ex ore huius verula recognofces.

S. Chryſogoni reſponſum.

Chryſogonus Anaſtaſiæ. Semper fit, vt lumen tenebræ præcedat: Sic etiam poſt infirmitatem ſalus reuertitur, & poſt mortem vita promittitur. Vno ſine clauduntur

SURIU

aber
Kober
RVIII
5